

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA EFECTUADA A LA PLAÇA DE SANT
JOSEP-MERCAT DE LA BOQUERIA,PAREDES
594-595-596
(CIUTAT VELLA, BARCELONA)

Data intervenció: del 14 de gener a l'11 de febrer 2007

CODI MHCB 158/06

Realització: ATICS SL

Direcció: Vanesa Triay Olives

Barcelona, agost de 2007

ÍNDEX

FITXA TÈCNICA

ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

METODOLOGIA

DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS I INTERPRETACIÓ

DE LES TROBALLES

CONCLUSIONS

BIBLIOGRAFIA

ANNEXES

Repertori estratigràfic

Inventari material arqueològic

Documentació gràfica

- **Documentació Fotogràfica**
- **Documentació Planimètrica**

1. FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596
UBICACIÓ	Barri del Raval, Districte Ciutat Vella Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 430858 Y:4581660 Z: 9.3 metres snm
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	Del 14 de gener a l'11 de febrer de 2007
PROMOTOR	Sr. Alfonso Montávez Laguna
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Vanesa Triay Olives

2. INTRODUCCIÓ

La intervenció arqueològica preventiva la qual ha motivat la present memòria s'ha portat a terme degut a la necessitat de reformar les parades 594-595-596 del Mercat de la Boqueria, situat a la plaça de Sant Josep de Barcelona. Les tasques han consistit en el rebaix del terreny de 4.40x 4.40 metres per tal d'instal·lar-hi una cambra frigorífica, la qual ocupa la totalitat de la superfície de la parada.

Donat que aquest indret s'inclou en una zona d'interès arqueològic i alt valor històric, es va creure oportuna la necessitat d'intervenir-hi arqueològicament, realitzant-se un Projecte (codi MHCB 158/06) coordinat per Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona i encarregant-se la gestió arqueològica a l'empresa **ATICS S.L.** La direcció tècnica ha estat portada a terme per l'arqueòloga **Vanesa Triay Olives**, i ha comptat amb la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

Els treballs en qüestió s'han portat a terme els dies 4 de febrer de 2007.

3. NTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al NW per la serra de Collserola (que culmina a 512 m. al cim del Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besòs-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

El Barcelonès comprèn el territori estès entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut per serra de Collserola, és a dir, entre els estrets de Martorell i de Montcada, per on els rius Llobregat i Besòs, respectivament, s'encaminen a la mar. Des del punt de vista de la morfologia, és fàcil identificar, al Barcelonès, dues grans unitats: Collserola i el Pla de Barcelona, que és a on s'ubica la ciutat de Barcelona, i per tant és aquella unitat morfològica que ens interessa.

El Pla de Barcelona és limitat per la Serralada de Collserola, i a migjorn, per la falla que segueix, ran de mar, des de Garraf i el turó de Montjuïc que és el punt més elevat, pels turonets dels Ollers, del Tàber, de les Fazies, de la Bota, fins el turó de Montgat, més enllà del Besòs. Les seves coordenades són 2^o7' a 2^o11' de longitud est de Greenwich i de 41^o22' a 41^o27' de latitud nord.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El *Pla inclinat*, els *turons arran de mar*, i el *pla de baix*, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

4.1. Notícies històriques del barri del Raval

El barri del Raval troba delimitat perfectament, en tots els seus costats, per tots aquells carrers i avingudes que segueixen el traçat de l'antiga línia de muralles. Així trobem un límit al nord que el conformarien les Rambles, on es situaria el cinturó de muralles bastit durant el s. XIII i que encara no englobava el barri; el límit al costat oest el situaríem al carrer de Pelai, que també coincideix amb el cinturó de muralles que ja va protegir el barri a partir del s. XIV; pel sud, el Raval quedaria delimitat per les rondes de la Universitat i de Sant Antoni, que igualment segueixen el traçat de les fortificacions del s. XIV, les quals seguirien per l'actual avinguda del Paral·lel fins arribar a les Drassanes, que marcarien el límit oriental del barri.

Les primeres notícies que ens parlen d'algun tipus d'establiment humà en aquesta zona ens porten al Neolític Antic, tal com ho semblen demostrar les restes arqueològiques trobades a la caserna de Sant Pau del Camp. Aquests barris, que resten a ponent de la Rambla, foren, durant molts segles, un conjunt d'horts, camins i rieres, que lentament es van anar convertint en carrers.

El progressiu creixement urbanístic de la ciutat emmurallada obligà ja en època medieval – segle XIII – a construir un altre circuit de muralles que tenia com a límit la Rambla. Aquesta nova línia no inclogué dins els seus murs la futura zona del Raval, però sí que determinà el seu ús i caràcter. En aquest moment s'intenta utilitzar el Raval com a espai per instal·lar tots aquells oficis o activitats que dins la ciutat emmurallada podien ser molestos o contraindicats (sanitat, feines sorolloses, etc.). Per altra banda, comencen a instal·lar-s'hi un nombre important d'ordes religioses. De la rellevància que prengué la zona en època medieval n'és testimoni el fet que només un segle més tard – segle XIV – Barcelona eixampla el seu recinte emmurallat per incloure-hi el Raval.

Entre els segles XV i XVII el barri continua tenint les mateixes funcions que en època medieval, mantenint un baix poblament i nombroses zones desocupades, i amb preferència en aquest sector de la ciutat s'establiren alguns oficis com són terrissaires i carnissers, s'incrementà els edificis destinats als serveis ciutadans i sobretot a les institucions religioses. Bona mostra d'això són les construccions dedicades a la beneficència: la Casa de la Convalescència, la Casa dels Infants Orfes, la Casa de la Caritat, el Convent del Bonsuccés, etc.

Haurem d'esperar, però, als segles XVIII i XIX per notar canvis importants en el paisatge urbà del barri. S'obren nous carrers i famílies burgeses s'instal·len en aquesta zona portant amb elles les seves indústries, ocupant, les fàbriques, els espais oberts de que disposava el barri. Això provocà l'aparició i el desenvolupament de l'habitatge obrer, el qual té com a conseqüència una notable transformació del teixit urbà. Així doncs, a mitjans dels segles XVIII Barcelona experimentarà un augment econòmic i demogràfic que es reflectirà en la implantació d'una incipient indústria. Aquesta revolució industrial culminarà en el primer quart del segle XIX. El Raval va ser l'emplaçament urbà on més indústries es van desenvolupar degut a la seva situació respecte a les muralles, que permetia la construcció d'edificis de dimensions considerables. Segons els censos l'any 1829 havia al Raval 74 fabricants tèxtils. L'any 1860 quan les muralles ja eren en enderroc hi havia 242 fabricants al Raval, 232 a Sant Pere i 74 a la resta de la ciutat.

Deixant de banda els grans conjunts religiosos i de beneficència, resten molts pocs exemples d'edificis anteriors a aquesta època.

L'abandonament de les residències senyorials, el trasllat de les indústries a altres llocs de la ciutat o fora d'aquesta, i les diferents onades d'immigració en el decurs del segle XX anaren abocant el Raval cap a la marginalitat que avui dia encara pateix, essent el carrer de l'Hospital, segurament, el més carismàtic del barri del Raval.

4.2. Antecedents arqueològics

L'indret on actualment trobem el mercat de la Boqueria fou ocupat, fins la primera meitat del segle XIX, pel convent de Sant Josep de l'ordre dels carmelites descalços. De tot el complex conventual, el primer que es va construir va ser l'església, entre els anys 1589 i 1593, mentre que la resta d'edificacions no es van acabar fins el 1612. L'església estava formada per un cos d'una sola nau i cinc capelles a les quals es va afegir la capella del Santíssim cap a l'any 1680.

El convent, de tres plantes i claustre de petites dimensions, no ocupava tot el solar de l'actual mercat, ja que pel costat sud encara van romandre durant molts anys diferents cases ja existents, així com l'hort de l'ordre situat entre el carrer de la Petxina i la Rambla, i el noviciat, a tocar del carrer del Carme. La revolta anticlerical de l'any 1835 va acabar amb la vida de la comunitat carmelita de Sant Josep, doncs el convent fou incendiat. L'Ajuntament va reclamar la propietat del solar, fent enderrocar les restes dels edificis que quedaven en peus l'any 1840 per tal de realitzar la plaça porticada

actual, aquest espai ocupat pel mercat el qual fou cobert amb l'estructura metàl·lica avui visible, a principis del segle XX.

Tant a l'interior del mercat com a les rodalies de la plaça de la Gardunya s'han realitzat diverses intervencions arqueològiques, essent la principal la duta a terme per M. Fàbregas i C. Subiranes l'any 1999, la qual va permetre la documentació de diferents estructures muràries dels segles XVI i XVII corresponents al propi convent; també es va poder constatar l'existència d'un edifici anterior, possiblement del segle XIII (FÀBREGAS, SUBIRANAS, 2002).

També són interessants les restes documentades en la intervenció portada a terme per J. Alsina i R. Dehesa en el solar situat al carrer Hospital cantonada amb Morera, just al darrera del mercat. En aquest cas cal destacar la localització d'un forn ceràmic datat al segle XIII i un monument funerari d'època romana, en ús durant el segle IV, així com diferents restes de murs i paviments que apunten cap a l'existència d'alguna mena d'hàbitat entre els segles I-II dC.(PUJADES 2007)

Tot i que més lluny del sector del convent i actual mercat, destaquem les intervencions arqueològiques realitzades al voltant de les reformes de l'estació de metro del Liceu (L-3) les quals han permès documentar restes domèstiques baixmedievales, així com estratigrafia d'època romana del segle II i potser posterior, a la cantonada de les Rambles amb el carrer de Sant Pau (MEDINA, 2007). A l'andana situada al Pla de la Boqueria es van documentar les restes de la torre oriental de l'antic Portal de la Boqueria (segles XIII-XIV), així com estratigrafia d'època romana dels segles III-IV i restes de ceràmica prehistòrica (SANTANACH, TRIAY, 2008)

5. MOTIVACIONS I OBJECTIU DE LA INTERVENCIÓ

Tal i com ja hem esmentat anteriorment, els treballs arqueològics portats a terme han estat propiciats per la necessitat de reformar les parades núm. 594-595-596 del mercat de la Boqueria, fet que ha suposat la realització d'un seguit de rebaixos per tal d'instal·lar una cambra frigorífica al subsòl de dita parada.

El fet que la zona afectada es trobi situada en un indret d'interès arqueològic i alt valor històric ha donat peu a què es considerés necessari un control arqueològic preventiu en vistes a la possible aparició de restes i estructures, seguint el procediment establert per la llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i el Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Així doncs, d'una manera resumida, podem dir que el lloc que ens ocupa té interès històric i arqueològic ja que:

1. Forma part del *suburbium* de la ciutat romana.
2. Es troba dins una de les zones d'expansió de la ciutat en època medieval
3. Fundació del convent de Sant Josep (1586) per una comunitat dels carmelites descalços, anomenats popularment "josepets" per la seva advocació al sant. La construcció s'allarga fins el 1693 i fou incendiat el 1835.
4. En l'espai que ocupava el convent es va construir, entre 1836 i 1840, la plaça de Sant Josep on, posteriorment, es situà el mercat del mateix nom, conegut com a Mercat de la Boqueria.
5. Inicialment, el mercat havia de ser un espai a l'aire lliure però, davant l'oposició dels venedors, el 1864 s'aprovà el projecte d'un edifici amb l'estructura metàl·lica que, amb algunes modificacions, es bastí a principis del segle XX.

Tots aquests motius creiem que justifiquen per sí sols la importància de dur a terme els citats treballs arqueològics a la zona per tal de localitzar i documentar les possibles restes patrimonials que poguessin veure's afectades per l'actuació urbanística, procurant obtenir la màxima informació possible d'aquesta zona que ens permeti complementar els estudis realitzats fins el moment.

6. METODOLOGIA

Tal i com el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona especifica, en la intervenció arqueològica que ens ocupa s'ha utilitzat la metodologia considerada més adient segons el moment, decidida per la directora de la intervenció amb el vist-i-plau del Servei d'Arqueologia del Museu. Pel que fa al sistema de registre, s'ha utilitzat el proposat per Edward C. Harris i Andrea Carandini.

Consisteix en el registre objectiu dels estrats que s'exhumen, amb l'objectiu d'entendre'n la formació, delimitació i ordre de deposició. Per a fer-ho, es numera els estrats sota el nom d'"unitat estratigràfica" (UE), de manera que se'ls individualitza uns dels altres. Cada UE es registra en una fitxa on s'indiquen les dades que permeten la seva correcta identificació i descripció (ubicació en el jaciment, característiques físiques, posició física respecte a la resta d'UE del jaciment amb les quals es relaciona).

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic: planimetria d'una banda i fotografia de l'altra. La planimetria es concreta en plantes i seccions, les quals ens donen, respectivament, una visió diacrònica i una de sincrònica de les troballes realitzades. Pel que fa al material fotogràfic, és imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

Cal esmentar també el tractament que es dona al material arqueològic, si n'apareix durant els treballs d'excavació. En primer lloc, es renta amb aigua (sempre que sigui possible per les característiques del material) i se sigla cada peça, per tal de deixar constància del seu lloc de procedència (la sigla consisteix en el codi del jaciment –amb l'any– i la unitat estratigràfica a què pertany el material, en aquest cas el número de codi donat pel Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona per la present intervenció és 158/06)

Finalment, manca dir que les peces preferents, és a dir, aquelles que són especialment importants per la seva forma, decoració o raresa (entenent per "rarsa" el seu desconeixement en l'àmbit científic), es dibuixen i reben un número, per tal que quedin individualitzades.

L'arqueòloga s'ha trobat sempre al costat dels operaris per tal d'anar seguint el rebaix del sòl de forma visual directe per tal de poder identificar les possibles restes arqueològiques que podien anar sortint. Per fer-ho em comptat amb una màquina giratòria de la qual ha anat rebaixant el subsòl. Quan han aparegut restes arqueològiques s'han excavat manualment seguint la metodologia arqueològica, en els casos en què ens ha estat possible la màquina ens ha ajudat a l'extracció de terra.

Tota aquesta metodologia s'ha intentat aplicar amb la màxima fidelitat, doncs ens trobem davant un seguiment arqueològic, i no pas una excavació arqueològica convencional, adaptant els treballs a la presència de maquinària. Igualment, cal fer esment de les difícils condicions en que s'han dut a terme les diferents tasques, sobretot per la manca de llum, així com per la inestabilitat del terreny en que s'assenta el mercat, format per capes de runa i sorres, la qual cosa ha impedit en tot moment, poder accedir a l'àrea excavada davant el risc d'esfondrament.

7. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS

Els treballs que han motivat la present memòria arqueològica s'han realitzat el 4 de febrer de 2007. Tal i com indicava el projecte d'obra entregat al MHCB, la intervenció ha suposat la realització d'un rebaix de 4.40 per 4.40 metres, espai ocupat per les paretes 594-595-596, i s'ha arribat a una profunditat de 3.50 metres.

Un cop desmuntats els elements constructius de la parada, els quals encara es trobaven en peus (UE100), s'ha procedit a realitzar el rebaix pertinent del subsòl. Sota el paviment de la parada d'uns 0.10 metres de potència (UE101) s'ha documentat una primera capa de runa amb plàstics i altres restes contemporànies d'uns 0.8 metres de potència (UE102). Retirat aquest nivell s'ha pogut documentar l'existència de dos murs (UE104 i UE110) construïts amb pedres irregulars i maons lligats amb morter de calç blanca. Aquestes murs, dels quals només es té documentada la part afectada per l'obra, tenen una amplada de 0.6 metres i una potència de 2.60 metres (cota superior 8.4-cota inferior 5.8 metres snm) i els trobem formant angle de 90°. Aquestes estructures delimiten la parada en qüestió pel cantó nord i est.

Així doncs, el mur UE104 pren orientació NE-SO, en el límit nord de la parada 594-595-596 resseguint la línia de parades d'aquest sector del mercat. Respecte al mur UE110 hem de dir que pren orientació NO-SE marcant el límit de la parada amb el passadís lateral en el sector est del mercat de Sant Josep de la Boqueria. Cal esmentar que davant la modernitat de les estructures UE104 i UE110 i l'escàs valor arqueològic que presentaven s'ha optat pel seu desmuntatge per tal de poder continuar amb el rebaix del sòl. El fet de desmuntar les estructures UE104 i UE110 ens ha permès documentar al tall nord del rebaix un nou estrat, UE105. Aquest estat no s'ha excavat al no veure's afectat pels rebaixos de l'obra de manera que desconeixem tant les seves característiques morfològiques com la seva cronologia.

En l'àmbit central de la parcel·la, just per sota de la llosa de formigó a sobre de la qual s'aixeca la parada en qüestió, es documenta un mur fet amb pedres irregulars i de mitjanes dimensions i maons lligades amb morter de sorra i calç que donen a l'estructura una tonalitat ataronjada, UE108. Aquest mur té una amplada d'1 metre, una longitud de 3.80 metres i una potència d'uns 2 metres (la cota superior és de 9.2-cota inferior 7.20 metres snm) i pren orientació NE-SO. Hem de tenir en compte que desconeixem la longitud real del mur ja aquest s'endinsa cap a l'interior de les parades veïnes, per tant, només tenim la informació obtinguda del rebaix de la parcel·la 594-595-596. L'estructura UE 108 fou seccionada en el moment de construir el mur UE110.

Tal i com hem dit anteriorment, davant la impossibilitat de variar el projecte de reforma, la total afectació de l'estructura per part dels treballs d'excavació, i l'escassa informació extreta, s'ha optat pel seu desmuntatge per tal de seguir amb les tasques de l'obra.

Els esmentats murs UE104, UE108 i UE110 es troben construïts en un nivell de sorres aportades per les diverses rieres de la zona, UE106. De l'estrat de sorres s'han rebaixat 2.60 metres tot i que no s'ha exhaurit, només s'ha arribat a la cota necessària per l'obra per tal de construir la cambra frigorífica. En cap cas aquest estrat de sorres no ens ha aportat cap tipus de material arqueològic. La cota superior de l'estat és de 9.4 i la cota inferior de 5.8 metres snm.

En la zona sud de la parada 594-595-596, per sota de l'estrat de runa esmentada anteriorment, es documenten les restes d'una estructura es troba força arrasada per la llosa de formigó de la parada actual. Aquesta està feta amb pedres irregulars i maons lligades amb morter de calç blanca i en el seu l'interior es localitza un canal ceràmic, UE112. L'estructura amida una 1 metre d'amplada i té una potència de 0.60 metres, tant l'estructura con la canalització interior prenen orientació NE-SO. Aquesta estructura s'endinsa cap a l'interior de les parades veïnes i el passadís lateral del mercat.

L'estructura UE112 afecta a les restes d'un estrat del qual pogut recuperar diversos fragments de ceràmica del tipus reflex metàl·lic amb cronologia del segle XVI-XVII, UE113. Les dades obtingudes vers aquest nivell, però, són mínimes. L'estrat del qual només en resta una petita part (uns 0.30 cm) es localitza en la zona compresa entre el límit de la parada 594-595-596 amb el passadís del mercat i l'estructura UE112. El fet d'haver-ne només excavat un petita part no ens ha permès obtenir dades sobre la seva naturalesa i relació vers a les estructures documentades en el present rebaix.

Un cop assolida la cota marcada per l'obra de 5.8 metres snm s'han donat per finalitzades les tasques arqueològiques en les parades 594-595-596 del mercat de Sant Josep de la Boqueria.

8. CONCLUSIONS

Les tasques de control preventiu realitzades a la parada 594-595-596 del mercat de la Boqueria de Barcelona amb codi MHCB 158/06 no ens ha aportat dades arqueològiques rellevants.

En la seva majoria l'estratigrafia que s'ha pogut documentar en el decurs del rebaix del subsòl l'hem de relacionar directament amb l'actual mercat. Les estructures UE104 i UE110 formarien part del conjunt de fonaments soterrats situats al llarg del mercat de la Boqueria per tal de sustentar l'actual coberta metàl·lica. D'aquesta mateixa època, finals del segle XIX inicis del segle XX, són les restes de la canalització UE112, aquest tipus d'estructura estaria també directament relacionada amb les canalitzacions del mercat.

Les dades obtingudes de l'estructura UE108 són escasses. Documentada només en els nivells de fonamentació el mur en qüestió no presenta estratigrafia associada que ens permeti definir la seva cronologia i funcionalitat de forma directa. Gràcies, però, a les seves característiques constructives, dimensions i l'àmbit que ocupa ens indiquen que l'estructura UE108 formaria part de les restes de l'antic convent de Sant Josep el qual estigué en funcionament des de finals del segle XV fins a la segona meitat de segle XIX. La construcció amb pedres i maons lligats amb morter de sorra i calç del mur en qüestió apunta cap a unes característiques constructives acotades entre els segles XVI i XVII.

Segurament hauríem de posar en relació les restes del mur UE108 amb l'estructura UE113. Tot i que disposem de poca informació al respecte, al trobar-se aquest força arrasat per les estructures contemporànies, el fet d'haver pogut documentar les restes de diversos fragments de ceràmica del tipus reflex metàl·lic ens daten l'esmentat nivell cap als segles XVI-XVII i per tant en relació cronològica amb el mur UE108.

La construcció de les fonamentacions tant de les estructures de l'actual mercat com el mur UE108, relacionat amb la fonamentació del convent de Sant Josep, es troben construïdes a sobre un gran paquet de sorres d'aportació fluvial UE106. Aquestes sorres condicionen la construcció de les esmentades edificacions, la manca de resistència del sòl provoca que en el moment de la seva construcció sigui necessària l'existència d'una fonamentació robusta i contundent per tal de poder garantir l'estabilitat dels edificis construïts.

Així doncs, encara que les dades obtingudes en el rebaix de la parada 594-595-596 són escasses, la informació obtinguda ens ha permès documentar diversos elements

relacionats amb l'antic convent de Sant Josep. La problemàtica recau en el fet de només haver pogut actuar sobre la parada que ha motivat la present intervenció arqueològica, de manera que la visió que s'ha obtingut de les restes arqueològiques són molt parcials i no ens han permès obtenir una visió més àmplia i de conjunt de conjunt. S'haurà de tenir en compte per a futures intervencions en el mercat de la Boqueria que l'estructura UE108 s'estén per sota de les parades veïnes i que per tant les seves dimensions com la interpretació donada estan subjectes a variacions.

9. **BIBLIOGRAFIA**

AAV 1982. *Actes del I congrés d'història del Pla de Barcelona, celebrat a l'Institut Municipal d'Història. El Pla de Barcelona i seva història.*

AAVV 1999. *Els Barris de Barcelona. Volum I. Ciutat Vella. L'Eixample.* Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana. Barcelona,.

ALBERCH I FUGUERAS *et alii.* 1999. "Ciutat Vella i Eixample" a *Els Barris de Barcelona*, Vol I, Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

AJUNTAMENT DE BARCELONA. *Urbanisme de Barcelona.*

<http://www.bcn.es/urbanisme/>

CIRICI, A. 1976. *Barcelona, pam a pam.* Ed. Teide. Barcelona.

FÀBREGAS, M. i SUBIRANAS, C. 2002. "Intervenció arqueològica al Mercat de Sant Josep, la Boqueria (Barcelona)", a *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, Sant Cugat del Vallès.

HARRIS, E.C. 1979. *Principios de estratigrafía arqueológica.* Ed. Crítica. Barcelona.

PUJADES, J. 2006 "Balanz anual de l'activitat arqueològica a la ciutat" a *Quaderns d'arqueologia i història de la ciutat de Barcelona. Època II. Any 2006. N.02.* Museu d'Història de la Ciutat, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona.

PUJADES, J. 2007. "Balanz anual de l'activitat arqueològica a la ciutat" a *Quaderns d'arqueologia i història de la ciutat de Barcelona. Època II. Any 2007. N.03.* Museu d'Història de la Ciutat, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona.

ANNEXES

REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596		UE : 101	
Codi: 158/06			
	Fase:	Cronologia: XX	
DEFINICIÓ :	Estructura.		
DESCRIPCIÓ :	Paviment de formigó de la parada 594-595-596 del mercat de Sant Josep de la Boqueria. Té una potència de 0.10 metres. La cota superior és de 9.30 i la inferior 9.20 metres snm.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	102	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596		UE : 102		
Codi: 158/06				
	Fase:	Cronologia: XX		
DEFINICIÓ :	Estrat			
DESCRIPCIÓ :	Paquet de runa contemporània d'uns 0.80 metres de potència usada per anivellar el terreny. L'estrat amortitza totes les estructures documentades en la intervenció. La cota superior és de 9.20 i la inferior de 8.30 metres snm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	104, 106, 110, 112, 113	Es cobert per	101
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596				UE : 103	
Codi: 158/06					
		Fase:		Cronologia: XIX-XX	
DEFINICIÓ :	Unitat estratigràfica negativa				
DESCRIPCIÓ :	Rasa de fonamentació del mur UE104. La cota superior és de 8.40 i la cota inferior 5.80 metres snm.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	102	
	Talla a	106	Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596				UE : 104	
Codi: 158/06					
		Fase:		Cronologia: XIX-XX	
DEFINICIÓ :	Estructura.				
DESCRIPCIÓ :	Mur de fonamentació fet amb pedres irregulars i maons lligats amb morter de calç blanca. Podrien formar part del sistema de fonamentació de la coberta del mercat. La cota superior és de 8.40 i la cota inferior és de 5.80 metres snm.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	110	
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	102	
	Talla a	106	Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596				UE : 105	
Codi: 158/06					
		Fase:		Cronologia: indet.	
DEFINICIÓ :	Estrat.				
DESCRIPCIÓ :	Estrat de color marró fosc situat al tall del rebaix realitzat a la parada 594-595-596. Al trobar-se fora de la zona afectada no s'ha pogut documentar . Només coneixem la cota inicial de 8.30 metres snm				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	102	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596		UE : 106		
Codi: 158/06				
	Fase:	Cronologia: indet.		
DEFINICIÓ :	Estrat.			
DESCRIPCIÓ :	Nivell de sorres provinents de les aportacions de les rieres de la zona. El rebaix ens ha permès documentar un paquet de 2.60 metres de potència tot i que l'estrat continua no s'ha acabat de rebaixar a l'haver arribat a la cota marcada per l'obra. La cota superior és de 8.30 i la cota inferior de 5.80 metres snm. No ens ha aportat material que ens permeti datar-lo.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	102, 113
	Talla a		Tallat per	103, 107, 109
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596		UE : 107		
Codi: 158/06				
	Fase:	Cronologia: XVI- XVII		
DEFINICIÓ :	Unitat estratigràfica negativa			
DESCRIPCIÓ :	Rasa de fomentació del mur UE108. Cota superior és de 9.20 i la cota inferior de 7.20 metres snm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a	106	Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596		UE : 108		
Codi: 158/06				
	Fase:	Cronologia: XVI-XVII		
DEFINICIÓ :	Estructura.			
DESCRIPCIÓ :	Mur de fonamentació fet amb pedres irregulars lligades amb morter taronjós de sorra i calç. Amida 3.8 metres de longitud, 1 metre d'amplada i té una potència de 2 metres. Pren orientació NE-SO. Les restes documentades de l'estructura són parcials ja que només s'han documentat les restes situades en la parada 594-595-596. La cota superior és de 9.2 i la inferior de 7.20 metres snm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	101, 102
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	112
	S'entrega a		Se li entrega	

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596			UE : 109		
Codi: 158/06					
		Fase:	Cronologia: XIX-XX		
DEFINICIÓ :	Unitat estratigràfica negativa				
DESCRIPCIÓ :	Rasa de fonamentació del mur UE110. La cota superior és de 8.40 i la cota inferior 5.80 metres snm.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	102	
	Talla a	106, 108	Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596			UE : 110		
Codi: 158/06					
		Fase:	Cronologia: XIX-XX		
DEFINICIÓ :	Estructura.				
DESCRIPCIÓ :	Mur de fonamentació fet amb pedres irregulars i maons lligats amb morter de calç blanca. Podrien formar part del sistema de fonamentació de la coberta del mercat. La cota superior és de 8.40 i la cota inferior és de 5.80 metres snm.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	104	
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	102	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596			UE : 111		
Codi: 158/06					
		Fase:	Cronologia: XIX-XX		
DEFINICIÓ :	Unitat estratigràfica negativa				
DESCRIPCIÓ :	Rasa de fonamentació de la canalització UE112. La cota superior és de 9.90 i la inferior de 9.30 metres snm.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	102	
	Talla a	106, 113	Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596		UE : 112		
Codi: 158/06				
	Fase:	Cronologia: XIX-XX		
DEFINICIÓ :	Estructura.			
DESCRIPCIÓ :	Canalització construïda amb pedres irregulars i maons lligat amb morter de calç blanca. En el seu interior es documenta una canal feta amb ceràmica. Amida 1 metre d'amplada i té una potència de 0.60 metres, tant l'estructura con la canalització interior prenen orientació NE-SO. La cota superior és de 9.90 i la inferior de 9.30 metres snm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	102
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a	108	Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596		UE : 113		
Codi: 158/06				
	Fase:	Cronologia: XVI-XVII		
DEFINICIÓ :	Estrat.			
DESCRIPCIÓ :	Estrat de textura sorrenca, consistència solta i color marró fosc amb restes de ceràmica del tipus reflex metàl·lic. Cota superior 9.60 i cota inferior 9.30 metres snm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	102
	Talla a		Tallat per	111
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

**SEGUIMENT ARQUEOLÒGIC AL MERCAT DE LA BOQUERIA 594-595-596 (BARCELONA, BARCELONÈS)
CODI MHCB 158/06**

INVENTARI DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC

U.E.	Núm.	Frag.	Class.	Def. Fragm.	Tipo	Tècnica	Pasta		Decoració		Acabats		Cronologia	Observacions
							Int.	Ext.	Int.	Ext.	Int.	Ext.		
113		1	14100	VO	ESC	TO	AO			VI	VI	XVI- XVII	Possible reflexos metàl·lics amb decoració molt desgastada.	
113		1	14100	PS	EOR	TO	AO			VI	VI	XVI- XVII	Possible reflexos metàl·lics amb decoració molt desgastada.	
113		1	14100	SN	FIN	TO	AO			VI	VI	XVI- XVII		

INVENTARI MATERIAL ARQUEOLÒGIC

REPERTORI FOTOGRÀFIC

Fotografia 1. Parada Mercat de la Boqueria 594-595-596

Fotografia 2. Nivell de runa UE102

Fotografia 3. Vista general rebaix parada 594-595-596

Fotografia 4. Mur s. XIX UE104 amb estrat de sorres UE106

Fotografia 5. Mur s. XIX UE110

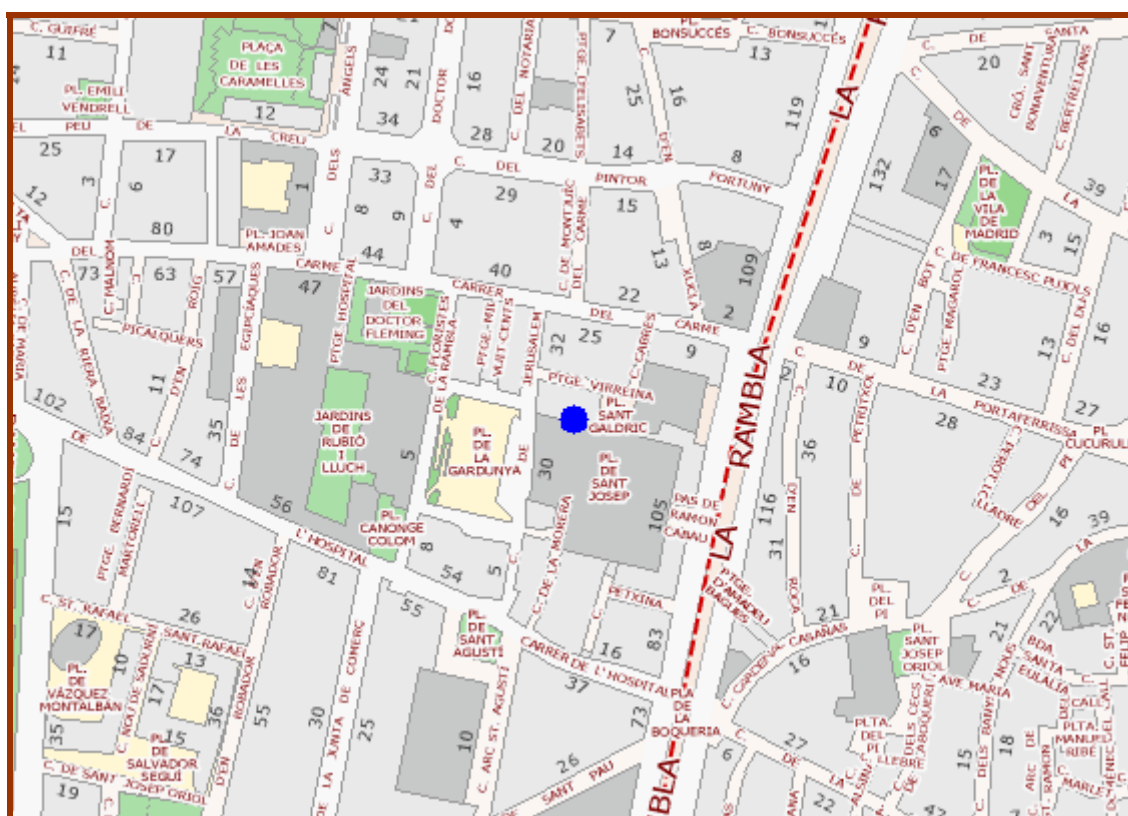

Fotografia 6. Mur fet amb pedres i morter ataronjat de sorres i calç UE108

Fotografia 6. Estructura s.XIX UE112

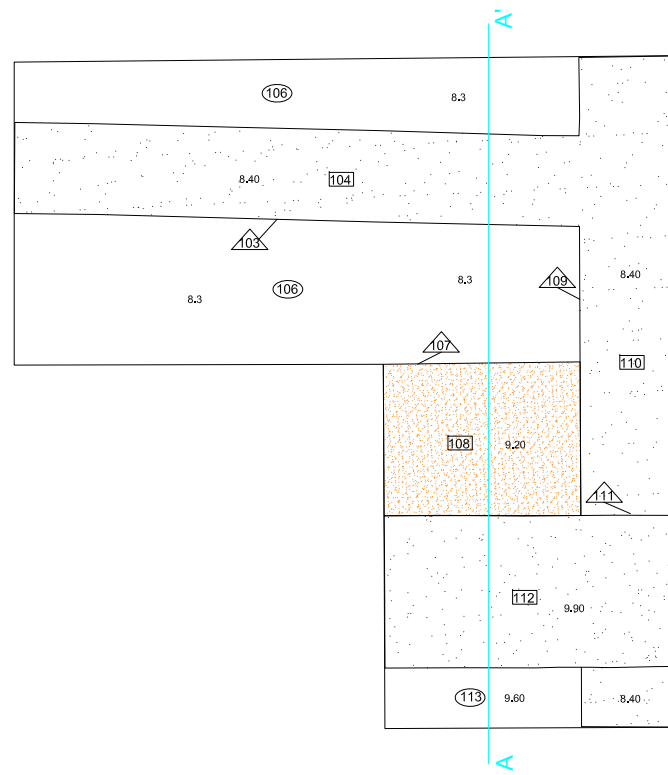
DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

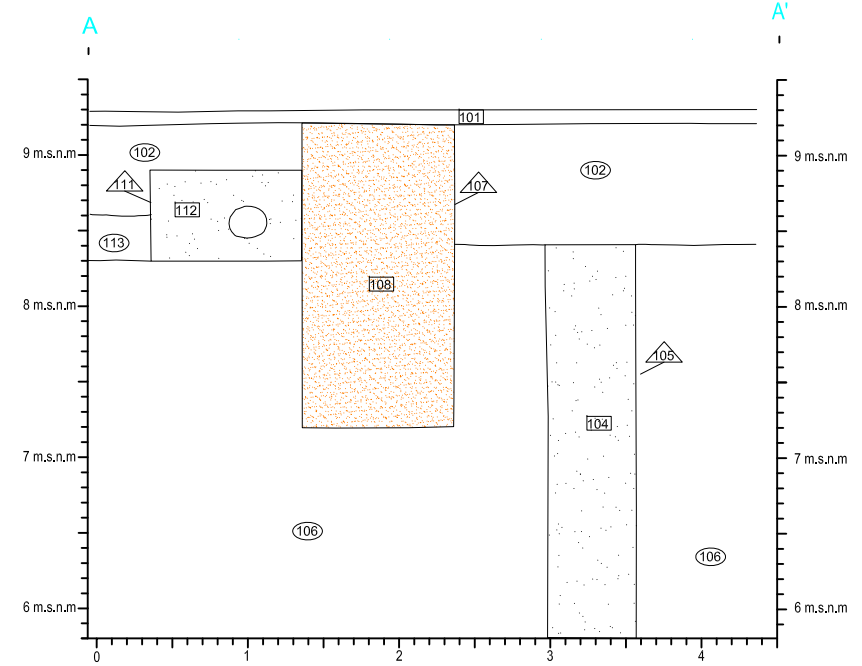
Plànol 1. Situació del Mercat de Sant Josep de la Boqueria (Barcelona)

Mercat de la Boqueria-Sant Josep

Secció A-A'

	Estructures s. XIX-XX
	Estructures s. XVI-XVII